

ÖbökönC - Műradó

A Magyar Csillagászati Egyesület Pécsi Csoportjának szakköri körlevele. Megjelenik havonta.

Szerkesztő: Halmi Gábor

Lapzárta: 1992. december 30.

A körlevél postán is igényelhető, kiküldéséért pécsiek 10, vidékiek 17 Ft-os postabélyégből küldjenek 12 db-ot a szerkesztő címére:

621 Pécs, Munkácsy M.u.25. Tel.: /72/ 36-645

Január havi előadásaink:

4.-én, hétfőn	- Évadnyitó összejövétel: terveink, vágyaink, jelenségek megbeszélése Előadó és vitavezető: Keszthelyi Sándor
11.-én, "	- Égimechanikai alapok. Newton elmélete. Kepler törvényei. Előadó: Járosi Péter
18.-án, "	- A Mars bolygó megfigyelése földközeli Előadó: Dr.Láng Miklós
25.-én, "	- Termodinamika. Olbers-paradoxon. Gravitációs paradoxon. Előadó: Hoffmann János

Az előadások 18-órrai kezdettel, az Apáczai Nevelési Központ első emeleti szakköri helyiségében lesznek megtartva /színházterem mellett/.

Január 2.-án, szombaton: a Nap ma kel fel legkésőbb, azaz 07:35 KözEi-kor. Ettől kezdve reggelente már korábban kel.

Január 4.-én, hétfőn a Quadrantidák-meteorraj gyakorisági maximuma kb. 80 - 100 db/óra ZHR-el a hajnali égen, 00h - 06h között.

Január 4.-én, hétfőn a Nap földközeli tartózkodik, látszó mérete ekkor a legnagyobb.

Január 7.-én, csütörtökön a Mars szembenállása az Ikrék csillagképben, 0,626 Csillagászati Egységre tőlünk. Jó távcsöves megfigyelési lehetőséget ad a 14,9 ívmásodperces átmérője és -1,3 mg látszó fényessége.

Január 19.-én, vasárnap a Vénusz a legnagyobb esti kitérésben, a Neptól 47 fokos távolságban, 50%-os fázissal /dichotómia!/.

Január 21.-én, csütörtökön 06:30-kor 36 órás holdsarló a hajnali keleti égen.

Január 23.-án, szombaton 17-órakor 21 órás holdsarló az esti nyugati égen.

Január 25.-én, hétfőn az Uránusz 1,1 fokra látszik a Neptunusztól délre. Égi utján az Uránusz utolérte és idén háromszor együttáll /jan.25, aug.30, okt.20/, majd elhagyja a Neptunuszt. Ez az első közelségük!

Előadássorozat

Világképünk megalapozására, világnézetünk korszerűbbé tétele érdekében kozmológiai előadássorozatot tervezünk 1993. tavaszára. Az előadások a filozófia, fizika, kozmológia, atomfizika, relativitáselmélet problémáit ismertetik 30 percben, kéthetenként. A tervezett program:

1. Égimechanikai alapok. Newton-elmélete. Kepler-törvényei.
2. Thermodynamika. Olbers-paradoxon. Gravitációs paradoxon.
3. Világunk alapfogalmai: tér, anyag, idő, energia, térfogat, tömeg, mozgás, dimenziók, törvényszerűségek.
4. Atomfizika. Klasszikus elektrodinamika. Elektromágneses sugárzás. Fény.
5. Csillagok fizikája. H - He arány. H - De arány. Quasarok.
6. A speciális és általános relativitáselmélet.
7. A relativitáselmélet csillagászati vonatkozásai.
8. Doppler-jelenség. Hubble felfedezései. Dualitás. Háttérsugárzás.
9. A Nagy Bumm /ősrobbanás/ elmélete.
10. A Világegyetem kialakulásának régi és újabb elméletei. Görögök és egyéb ókori népek. Kant, Engels, Hoyle.
11. A világegyetem kezdete, értelme, célja, racionális és irracionális magyarázata.

Az egyes előadások lényegét, képleteit 1-2 oldalas kivonatban, fűzve utólag kiadjuk tagjainknak.

ELADÓ: 1 db Makszutov távcső. 105/1100mm-es, 3 db szűrővel, hordtáskával, fókuszkétszerezővel, 1 db szálkeresztos okulárral. Irányár: 15000 Ft.
Tárnai Mihály, 7632 Pécs, Viktória u.1. Tel.: 46-220

Csillagászati Évkönyv

Még kapható az 1993-ra szóló Csillagászati Évkönyv. Megyénkben egyetlen helyen kapható: a Pécs, Király u.48.szám alatti Gondolat könyvesboltban /Sarokházzal szemben/. Ára: 145 Ft. Táblázatok, előrejelzések, cikkek. Nyitva: 10--17 óráig.

Tagsági díj:

Nagyon fontos az év elejei tagsági díjak befizetése. Ezek a következők:

1. 1200 Ft feladása piros csekken /mellékelve/, ez a Magyar Csillagászati Egyesület éves tagdíja és egyben a Meteor folyóirat éves előfizetési díja. Ez a havi száz forint befizetése legyen becsületbeli ügyünk és mozgalmunkhoz tartozásunk szives kötelessége!

2. 200 Ft befizetése vagy csekken vagy személyesen. Ez az MCSE Pécsi Csoportjának éves tagdíja, amely a rendszeres szakköri foglalkozásainknál a fenntartó Művelődési Háznak lesz fizetve /fűtés, világítás, ügyelet, eszközök, stb./. Hétfő esténként fizetendő!
3. 204 Ft befizetése /vagy 12 db 17 Ft-os postabélyeg küldése/, mely a Bökönc-Híradó éves küldésének díja a nem pécsieknek. Ezért havonta megküldjük postán az előadások, rendezvények, égi jelenségek, hirdetések, kirándulások híreit. /Pécsiék 120 Ft-ot vagy 12 db 10 Ft-os postabélyeget fizessenek/. Postán is feladható, levélben is elküldhető, személyesen is átadható.

Okkultáció-előrejelzések januárra /UT, -1h12m59s, 46°04'25", 160m/ - PÉCS

Dátum	ZC	m	D	PA	h	R	PA	h
04.	421	6.6	00:46	57	13	01:37	289	5
05.	656	4.4	14:49	71	22	15:48	266	32
12.	1670	5.1	22:09	134	12	23:08	281	21
14.	1788	6.7	00:30	35	21	00:38	21	22
24.	3185	5.3	16:25	68	12	17:29	239	2

Az előrejelzéseket Zajáczy György készítette.

BOLDOG, CSILLAGÁSZATI LATVÁNYOUBAN
GAZDAG ÚJ ÉVET KIVÁNJUNK A
BÖKÖNC MINDEN KEDVES OLVASÓJAINAK!

Észlelőtábor Pécsváradon

Augusztus 19-30. között sikerült az MCSE Pécsi Csoportjának egy olyan igazi, nagylétszámú tábor lebonyolítása, amelyet talán emlegetnek majd utódaink. Kissé féltünk a hosszabbodó, hűvös éjszakáktól, ebben azonban óriásit tévedtünk: elcsíptük az utóbbi évek legforróbb nyári időszakát. Az egyébként hangulatos, Pécsvárad feletti katonai lőtérén kiszáradt rétek, kókadozó növényzet és (árnyékban) 35-39 fokos déli kánikula fogadta az amatőr csillagászokat. Mind a 11 éjszakán kellemes meleg volt. A nyolc, teljesen felhőtlen éjszaka során nyugodtan lehetett hajnalig nézelődni. Nappal a perzselő hőség elől csak a 45 perc járásra levő Dombai-tónál lehetett enyhülést keresni.

Kezdetben a négynapos ünnepet kihasználva "özönlött a nép", ekkor 90-95 fő volt a létszám, ami később 60-65 fővel stabilizálódott. Összesen 126 főnyi résztvevőt regisztráltunk, ami csaknem azonos a 10 évvel ezelőtti P '82 tábor létszámával (l. Meteor 1983/1.). Az ország 26 településéről fogadtuk kedves ismerőseinket.

Táborunk a Mecsek déli oldalán, 410 m magasságban volt, a szállást katonai sátrakban illetve részben kőházakban biztosítottuk. A tábor fő szervezőmunkáját két katona tagtársunk, Lőrincz Miklós őrnagy és Maronics Tibor zászlós végezte. Az egész rendezvényt Póka Ferenc ezredes, a szigetvári Zrínyi Miklós Tüzérdandár parancsnoka segítő türelme és engedélye tette lehetővé. Nagy köszönettel tartozunk nekik magunk és az egész MCSE nevében. (A kedvezményes étkezés segített abban, hogy a jó ellátással együtt is táborunk nullszaldós lett, azaz a 71 ezer Ft-os bevétel épp fedezte kiadásainkat.)

Nappal fürdés, napozás, csónakázás, pihenés folyt. Este összeülhettünk az asztalokhoz, és nagyszerű előadásokra került sor. Főként a megfigyelések módszertanáról tartott ismertetőt Gyenizse Péter, Károlyi Gábor, Nagy Mélykúti Ákos, Szilva Zoltán és Vincze Iván. Besötétedéskor kezdődött az észlelési gyakorlat. Egy fiatal, baráti csoport rendszeresen elvonult a csúcsra meteorozni, az "ifjabb Keszthelyi" vezetésével (az alma nem esik messze a fájától). Ők 6 éjszaka 19,2 óra idő alatt 480 db meteort jegyeztek fel, és közben szórakozva ismerkedtek meg a csillagos éggel.

Az öregebbek a távcsöves észlelőtémákat üzték: mély-egeztek, kettősöztek, bolygóztak, változóztak. Eleinte még a fogyó Holdban is gyönyörködhettek, majd tejutas, felhőtlen egek következtek. A legjobb éjszaka 25/26-án volt, 100 km látástávolsággal és +6,5-ös határmagnitúdóval. Látszott a Helix, az NGC 253 a Sculptorban, az M45 Merope-köde, és sokan látták az M33-at puszta szemmel. 10 lencsés és 9 tükrös távcső, valamint 31 binokulár adott alkalmat ismeretterjesztő bemutatásokra és észlelésekre. A fotózásban Tárnai és Károlyi jeleskedett. Maronics és Nagy Mélykúti az ifjúságot oktatta a változás keserveire. Keszthelyi össznépi csillagismertetőt tartott. Az éjszaka múlásával lassan elcsendesedtek a meteorosok, elfogytak a nézelődők, és a hajnali pirkadatban kelő Merkúrt és Szíriuszt már csak pár fanatikus észlelő "érte meg" (Gyenizse, Láng, Nagy Mélykúti, Patak és Vincze).

Kirándulásokkal is színesítettük a programot, a 80 percre lévő Zengőre, a Keleti-Mecsek völgyhídjaihoz, a Rockenbauer-sírhoz Zengővárkonyba, Kisúj-bányára, Óbányára látogattunk el. Hoffmann János egésznapos buszkirándulást szervezett Baranya szépségeinek megismerésére, aminek nagy sikere volt.

Ha az itt született és beküldött észlelések számát nézzük, talán bizony sovány a mérleg! De hát fanatikus észlelőink (akiket nagyon tisztelünk és szeretünk!) nem létezhetnek egy nagyobb, népesebb tömeg holdudvara nélkül. Őket lehet tanítani, bennük lehet reménykedni. A kicsit lazábban viselkedő, jó hangulatot teremtő emberek tették kerekébbé ezt a kis mikrovilágot. Végül is az észlelőtáborok nemcsak észlelésre valók! Észlelni az év más napjaiban is lehet, a táborozás a megfigyelés megtanulására, hangulatának megérezésére való!

Ha megtetszett mindez, ha szeretnél gondtalanul nyaralni hasonszőrűek között, ha szeretnéd az eget baráti hangulatban megismerni, amatőrcsillagászok között észlelni — nos, akkor gyere el 1993-ban Te is Pécsváradra. Táborunk augusztus 7-19. között szeretettel vár.

KESZTHELYI SÁNDOR